

Zbornik ob tridesetletnici študija sociologije na Filozofski fakulteti (Univerze v Ljubljani). Zbral, uredil in napisal Alojz Cindrič s sodelavci. Ljubljana: Filozofska fakulteta – Znanstveni inštitut FF, 1991. 92 strani.

Sociologija kot samostojna študijska skupina je dobila svoje mesto na Univerzi v Ljubljani oziroma na Slovenskem z ustanovitvijo Oddelka za sociologijo na Filozofski fakulteti ob začetku študijskega leta 1960/61. »V življenju ljudi so tri desetletja dokaj dolga, v razvoju stroke, njenem strokovnem in družbenem uveljavljanju pa dokaj kratka doba. V tej dobi se je sociologija na Slovenskem uveljavila. Prvi diplomanti sociologije so bili diplomanti našega oddelka«, je v spremni besedi k Zborniku zapisal dr. Ludvik Čarni.

Res je, da so na Filozofski fakulteti že v času med obema vojnama vključevali v učne programe določene sociološke predmete (pa tudi vsebine) kot dopolnilne predmete v filozofsko oziroma pedagoško študijsko skupino. Naj omenimo, da se je predmet z nazivom sociologija (psihološki in normativni temelji človeške družbe) prvič vključil v študijski načrt Filozofske fakultete v študijskem letu 1927/28; predaval ga je prof. dr. Franc Veber, toda le v tem letu. Ta je v študijskem letu 1937/38 predaval predmet Filozofske osnove sociologije, v študijskem letu 1940/41 pa predmet Uvod v sociološko psihologijo. Omenjeni predmeti so bili vključeni v filozofsko študijsko skupino. Na tem mestu velja dopolniti uvodno razpravo k Zborniku s pomembnim podatkom, da je prof. dr. Fran Zwitter, ki je 1937 oziroma 1938 začel predavati na Oddelku za zgodovino predmeta Obča zgodovina novega veka ter Slovenska zgodovina od 16. stoletja naprej, z uporabo – za tedanje medievistično usmerjeno ljubljansko zgodovinsko šolo – povsem novih statističnih socioloških metod in nanje oprtih globinskih analiz (po zgledu francoskega zgodovinopisja), bistveno vplival na preusmeritev slovenskega zgodovinopisja pri obravnavanju zadnjih dveh stoletij zgodovine Slovencev. V okviru pedagoškega študija je prof. dr. Karel Ozvald v študijskem letu 1935/36 predaval predmet Pedagoška sociologija; predmet sta po študijskem letu 1946/47 nadaljevala najprej prof. dr. Stanko Gogala, nato pa prof. dr. Mišica Bergant. V okviru Oddelka za filozofijo, konkretno s študijskim letom 1947/48, je bil uveden predmet Osnove dialektičnega in historičnega materializma. S študijskim letom 1952/53, ko se Oddelek za filozofijo preimenuje v Oddelek za filozofijo in sociologijo, je uveden predmet Uvod v sociologijo s posebnim oziranjem na razvoj družbene zavesti; predmet je predaval prof. Boris Zihnerl – do študijskega leta 1960/61, ko se – na pobudo Inštituta za sociologijo pri Univerzi v Ljubljani – ustanovi Oddelek za sociologijo.

Ko govorimo o sociologiji na Filozofski fakulteti, jemljemo za izhodišče čas, ko se je oblikovala sociološka študijska skupina v organizacijskem okviru Oddelka za sociologijo, to je od tedaj dalje, ko so se študenti lahko usmerili v študij sociologije kot posebne stroke ter si pridobili fakultetno diplomato iz sociologije. Način študija oziroma oziroma predmetnik sociologije se je v nadaljnjem strokovnem razvoju oddelka večkrat spreminjal – in sicer kot eno in dvopredmetni A in B študij na I. in II. stopnji. Če je bila sprva naloga oddelka namenjena – v skladu s splošno namembnostjo filozofske fakultete – pedagoškim potrebam (oblikovanju pedagoških kadrov), predvsem za poučevanje sociologije na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah, se je postopoma raziskovalna dejavnost članov Oddelka vse bolj usmerjala v predmetno področje sociologije kulture (predvsem po ustanovitvi Visoke šole za sociologijo, politične vede in novinarstvo – FSPN), kot tiste smeri v okviru sociologije, ki je najbližja smerem v humanističnih, družbenih in nacionalnih vedah, ki jih goji in razvija Filozofska fakulteta. S študijskim letom 1981/82 je Oddelek za sociologijo pričel izvajati, poleg pedagoške smeri, še študij sociologije kulture.

Pričujoči Zbornik je vsebinsko razdeljen na tri poglavja. V prvem poglavju je govor o vlogi in pomenu študija sociologije na Filozofski fakulteti, o dodiplomskem in podiplomskem študiju, o raziskovalnem delu (člani Oddelka sodelujejo v raziskavah, ki potekajo v okviru Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete: »Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem« in od leta 1991 v dveh novih raziskavah: »Prispevki k ideološki analizi industrijske Evrope« ter v mednarodnem projektu »Zgodovinske raziskave komunizma, stalinizma in kominterne«), nadalje o knjižnici in njenem fondu ter učnem centru. V drugem poglavju »Biografije in bibliografije znanstvenih delavcev in sodelavcev na Oddelku« so podani krajši življenjepisi in celotna bibliografija šestnajstih članov, ki so bili oziroma so še v rednem delovnem razmerju na Oddelku za sociologijo. V tretjem poglavju »Študenti na Oddelku za sociologijo« so zbrani vsi pomembnejši podatki o slušateljih. Iz vrste zanimivih podatkov in tabel je razvidno, da je študij sociologije vpisovalo vse več študentov. Oddelek je začel s 158 vpisanimi študenti, število vpisanih 500 pa je bilo prvič preokročeno leta 1985, kolikor znaša tudi ob jubileju. Dodiplomski študij sociologije je končalo skupno 1133 diplomantov (A in enopredmetni študij, B-diploma in I. stopnja); Zbornik prinaša tudi poimenski seznam vseh diplomantov z letnico diplomiranja. Zanimivi so tudi podatki o študijski povezavi z A-študijsko skupino; iz njih je razvidno, da je bila najpogostejša študijska povezava zgodovina (335), sledi pedagogika (197), geografija (179), filozofija (136) itn. Zbornik prinaša tudi podatke o podiplomskem študiju; iz podatkov (imena in priimka kandidata, naslova teme oz. naloge, letnice zagovora in članov komisije) je razvidno, da je Oddelku za sociologijo doseglo diplomu III. stopnje (magisterij) devetnajst slušateljev, štirinajst kandidato pa si je pridobilo stopnjo doktorja socioloških znanosti.

Gradivo, ki ga je za jubilejni Zbornik zbral prof. Alojz Cindrič, ne prinaša samo »statističnih« podatkov o študiju na Oddelku za sociologijo, delavcih, številu študentov, diplomatnih itn., pač pa je obremenjen tudi dokument o prispevku Oddelka k razvoju in uveljavitvi sociološke znanosti na Slovenskem.